

STAROSTI PRIJAZNA MESTA IN OBČINE

STAROSTI PRIJAZEN MARIBOR

Z Ljubljano in Celjem sodi Maribor med pionirje Starosti prijaznega gibanja v Sloveniji. Z dosežki občinske politike, ki je vedno znala prisluhniti potrebam invalidov in starejših meščanov, se je uveljavil v evropskem prostoru. Ponaša se z nazivoma »Invalidom prijazno mesto« in »Otrokom prijazno mesto«. Na področju starosti prijaznih aktivnosti poleg slovenske nacionalne mreže Starosti prijaznih mest in občin sodeluje v evropskem projektu *Q-Ageing*, ki ga sofinancira Evropska unija in Program *CENTRAL EUROPE*. V letošnjem letu je Maribor Evropska prestolnica kulture, kar se kaže tudi v socialnem pomenu besede, saj se vse aktivnosti v tem okviru odvijajo tako, da so o njih obveščeni vsi meščani, poskrbljeno pa je tudi za čim boljšo fizično dostopnost do vseh prireditev.

Projekti prijaznih mest se med seboj vsebinsko in kulturno v marsičem dopolnjujejo. Projekt Invalidom prijaznega mesta vključuje prijaznost do vseh težje gibljivih in krhkih starejših meščanov. V akcijskem obdobju 2010 – 2014 odpravljajo v mestu arhitektonske ovire in za lažje gibanje gibalno prizadetih oseb prilagajajo pločnike in križišča ter z ustrezno komunikacijsko dostopnostjo podpirajo možnost njihovega neodvisnega življenja. Z informacijsko pisarno, tematskimi oddajami na lokalni TV, sodelovanjem z mediji, kulturnimi večeri, različnimi delavnicami, rekreativnimi športi za prizadete in drugimi aktivnostmi želijo v Mariboru z vzdušjem strpnosti, medsebojnega razumevanja in spoštovanja pravic vseh in vsakogar razvijati urbano okolje, ki se bo sposobno prilagajati hitrim, globokim demografskim in socialnim spremembam slovenske družbe in njenih potreb.

Invalidi aktivno sodelujejo z občinskimi službami pri oblikovanju občinskih aktov, imajo dostop do gradiv Mestnega sveta, kjer imajo svojega predstavnika, nudena jim je možnost brezplačne uporabe občinskih prostorov. Z nedavno urejenim dvigalom so prostore občinske stavbe v vseh nadstropjih odprli potrebam vseh invalidov in težje gibljivih meščanov.

V okviru projekta »*Q-Ageing* – kakovostno staranje v urbanem okolju«, ki ga finančno podpira Evropska unija in Program *Central Europe*, poleg Mestne občine Maribor sodelujejo še občine Ójbuda iz Madžarske, Sopot iz Poljske, Genova iz Italije in Slovenska Bistrica. Drugi sodelavci so še Ekonomski inštitut Maribor, Center za razvoj človeških virov iz italijanske pokrajine Treviso, Nacionalna zdravstvena akademija iz Genove v Italiji in Center za razvoj civilne družbe iz Freiburga v Nemčiji. Program je široko zastavljen in vključuje številna družbena področja, občinske službe, socialo, zdravstvo, lokalne ustanove in zasebna podjetja. Osnovni cilj programa je podaljšati fizično in intelektualno aktivnost starejših, njihovo neodvisno in samostojno življenje, prav tako pa jim želi pomagati pri osebnem sprejemanju nesamostojnosti in odvisnosti. Program aktivno in kakovostno staranje sprejema kot pravico starejših in jim pri tem ponuja različne možnosti, med katerimi so zlasti pomembni programi v procesu upokojevanja in različnih aktivnosti v obdobju po upokojitvi. Programi za usposabljanje skrbnikov in pomoči na domu z osebno asistenco so namenjeni kakovostnemu življenju oskrbe potrebnih starostnikov, v njih pa sodelujejo tudi starejši prostovoljci. V Domu Danice Vogrinec razvijajo Gerontološki center z različnimi vsebinami in solidarnostnimi programi. Posebej pomemben dosežek pa je

ureditev rekreacijskega parka za seniorje, kjer za njihovo rekreacijo skrbijo vaditelji. Park je prvi v jugovzhodni Evropi, njegove izkušnje pa bodo primer dobre prakse in spodbuda tudi za ostala starosti prijazna okolja pri nas.

Na področju zdravstva je Maribor prvi, ki se je že pred leti odločil za pisarno zastopnika bolnikovih pravic. Dolgo je trajalo, preden so mu sledila ostala slovenska okolja - danes imamo v Sloveniji mrežo zastopnikov, ki pa se je vzpostavila šele po sprejemu Zakona o pacientovih pravicah. Maribor pa je imel to že veliko prej in ima danes na tem področju najdaljše in najbogatejše izkušnje. V okviru programa *Q-Ageing* nameravajo v načrtu nadaljevanja naštetih programov povečati prijaznost čakalnic zdravstvenih ustanov z večji mi napisi in olajšati dostop do storitev.

Sicer pa Mestna občina Maribor tradicionalno dobro sodeluje z društvu upokojencev na svojem območju in moralno ter materialno podpira njihove aktivnosti. Svoje aktivnosti redno predstavlja na Festivalu za tretje življenjsko obdobje.

V nacionalni mreži Starosti prijaznih mest in občin ima Maribor svojega predstavnika, ki vzdržuje stike z Inštitutom Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje, ki je njegov nacionalni koordinator. Nacionalna mreža se prek *AGE Platform Europe* povezuje s projektom Evropske unije »Starosti prijazna Evropa do 2020«, ves čas pa aktivno sodeluje

tudi s Svetovno zdravstveno organizacijo, ki je mati Zdravih mest in vseh z njimi povezanih tej ali oni skupini prebivalstva prijaznih okolij. Na tem področju bo v prihodnje potrebno povečati aktivnost lokalnih seniorjev, zbirati pobude s strani starajoče se generacije in slediti spremembam življenjskega sloga starejših meščanov. Pri tem je potrebno povedati, da si različni starosti prijazni programi ne nasprotujejo, ampak se v svojih aktivnostih in dosežkih med seboj dopolnjujejo. Vse, kar se stori v okviru projekta *Q-Ageing* in njegovih nadaljevalnih projektih, je starosti prijazno in sodi tudi v Starosti prijazna mesta. Pomembno je, da spremljamo vsakdanje potrebe starejših, krepimo obstoječe in razvijamo nove programe. Z dolgoživostjo se ne spremenjajo samo družba in potrebe posameznikov, spreminjajo se tudi okolja. Vse to nas zavezuje, da s programi, kakršni so Starosti prijazna okolja, sledimo v prvi vrsti predvsem sebi, nam samim. Zato je pri programu Starosti prijazna mesta in občine odločilna dolgotrajna kontinuiteta, ki jo izraža lokalna strategija starosti prijaznega mesta ali občine.

V Mariboru pravijo, da so ponosni na doseženo, čutijo pa se moralno zavezani, da to, kar so dosegli, razvijajo še naprej. S Starosti prijaznimi aktivnostmi in odprtim sodelovanjem z ostalimi okolji jim bo to zagotovo lažje.

Božidar Voljč, Lilijana Zorko